

SARIÇAY OVASINDA PALEOCOĞRAFYA VE JEOARKEOLOJİ ARAŞTIRMALARI (MİLAS – MUĞLA)

Ertuğ Öner^a, Serdar Vardar^b, Mehmet Doğan^a, Sami Başar^a

^aEge Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Coğrafya Bölümü

^bİzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi, Coğrafya Bölümü
(ertugoner03@gmail.com)

ÖZ

Türkiye'nin özellikle Batı Anadolu ya da Ege kıyıları tarih çağları boyunca coğrafi şartların elverişli olması nedeni ile önemli yerleşmelere sahne olmuştur. Kıyı alanlarında gelişen bu yerleşmelerin Holosen'de meydana gelen deniz seviyesi yükselmesiyle doğal çevreleri önemli ölçüde değişmiştir. Batı Anadolu'da Güllük Körfezine açılan Sarıçay Ovasındaki Damlıboğaz ve Pilav Tepe'nin yerleşim tarihçesi Tunç Çağı'na kadar uzanır ve o dönemin doğal çevresi bugünden farklıdır. Milas İlçe merkezinin batısında bulunan Sarıçay Ovası, aynı adlı akarsuyun alüvyonları ile dolarak şekillenmiş bir tektonik depresyon tabanıdır. Pilav Tepe bir anakaya çıkıntısı olarak bu alüvyal depresyonun güney doğu kenarında yer alır. Damlıboğaz Köyü ile Pilav Tepe üzerinde ve eteklerindeki ova alanında arkeolojik kalıntılar bulunmaktadır.

Kuvaterner'de ve özellikle Holosen'de kıyı bölgelerimizde hızlı jeomorfolojik değişimler meydana gelmiştir. Son Buzul Maksimum döneminde -130 metrelerde olan Dünya denizlerinin seviyesi, Orta Holosen'e kadar bugünkü seviyesine yükselmiş ve özellikle akarsu ağızlarına karşılık gelen alçak kıyılarda iç kesimlere sokulup koy ve körfezler oluşturmuştur. Orta Holosen'de deniz seviyesi yükselmesinin durmasıyla bu kez koy ve körfezler alüvyonlarla dolarak kıyı çizgisi deniz yönünde ilerlemiştir. Bu dönemlerde kıyıda bulunan eski yerleşmeler, giderek kıyı çizgisinden oldukça içeride kalmıştır. Paleocoğrafya ve jeoarkeoloji araştırmamızın bulguları bu gibi alanlardaki arkeolojik kazı çalışmalarına katkılar sağlamıştır. Sarıçay depresyonunda ve Pilav Tepe'de bulunan eski yerleşmelerin de ilk kuruldukları dönemden bugüne doğal çevreleri oldukça değişmiştir. Kıyı çizgisinin en çok ne kadar içeriye sokulduğu, Pilav Tepe'ye kadar ulaşıp ulaşmadığı ve Sarıçay Ovasının kuzeyinde en fazla nereye kadar ilerlediği ve eski körfeze ait kıyı çizgisi ile deniz seviyesi değişmelerinin belirlenmesi bu alandaki önemli sorulardır. Sarıçay ovası ve Pilav Tepe çevresinin paleocoğrafya-jeoarkeoloji özelliklerini belirlemek için, alüvyal alanda 2016 Eylül başında 5 adet delgi sondaj yapılmıştır. Güllük Körfezi ile Pilav Tepe arasında yapılan 3 sondajda yüzeyden bugünkü deniz seviyesine inildiğinde denizel sedimanlara ulaşılmıştır. Buna göre, denizin Pilav Tepe eteklerine kadar sokulduğu anlaşılır. Sarıçay Ovasının kuzeyinde ve Damlıboğaz Köyü önlerindeki ova alanında yapılan 2 sondajda, yüzeyden 5 metre derinlere inildiğinde arkeolojik kalıntılara rastlanmıştır. Daha derinlere doğru da sığ su ortamlarını yansıtan sedimanlar bulgulanmıştır. Muhtemelen deniz seviyesinin yükselip Sarıçay depresyonuna sokulduğu dönemde kuzeye doğru olan kıyı gerisinin de bataklık ortamlar halinde geliştiği anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Muğla, Milas, Sarıçay Ovası, Paleocoğrafya, Jeoarkeoloji

PALEO GEOGRAPHY AND GEOARCHAEOLOGY RESEARCH IN SARIÇAY PLAIN (MİLAS – MUĞLA)

Ertuğ Öner^a, Serdar Vardar^b, Mehmet Doğan^a, Sami Başar^a

^aEge University, Faculty of Literature, Geography Department

^bİzmir Kâtip Çelebi University, Faculty of Humanities and Social Sciences,
Geography Department
(ertugoner03@gmail.com)

ABSTRACT

Important settlements have been emerged especially in coasts of the west Anatolia and Aegean regions during the historical ages due to the appropriate geographical conditions of these lands.

Environments of settlements in the coastal lands has changed significantly after sea level rising at the Holocene. Damlıboğaz and Pilav Tepe settlements in Sarıçay plain which lies towards the Güllük Gulf in West Anatolia goes up to the Bronze Age and the natural environment of that period was different from today. Sarıçay Plain which is in the west of the Milas is a tectonic depression filled with alluvium of the river. There are archaeological remains in Damlıboğaz Village, on the Pilav Tepe and in the plain closer to its foothill.

Rapid geomorphological changes happened along Anatolian coasts during the Quaternary and especially at the Holocene. The sea level at -130 meters in the Last Glacial Maximum raised to present level until Middle Holocene and sea intruded inland, formed bays and gulfs. After sea level rising ended in Middle Holocene, alluvial materials filled bays and gulfs, as a result coast line progressed towards the sea. The old settlements on the coast during these periods are gradually staying inside rather than the shoreline. Our data of paleogeography and geoarchaeological research, which have elucidated these developments in detail, contributed to the study of archaeological excavations in these types of ancient settlements. Environment of settlements in Sarıçay depression and Pilav Tepe has quite changed from beginning of settlement to present. How far the coast line intruded inside of land? If the coast line reaches to Pilav Tepe. Determining the old coast line and sea level changes are such an important problems and questions for this area. 5 drillings were done in alluvial land at the beginning of the September 2016 in order to determine paleogeographical-geoarchaeological features of the Sarıçay plain and surrounding of the Pilav Tepe. The marine sediments have been reached when went down from the surface to present sea level in 3 drillings which has done between Güllük Gulf and Pilav Tepe. According to this, it is understood that the sea intruded towards the foothills of the Pilav Tepe. Archaeological remains was found in 2 cores, 5 meters below the present surface to north of the Sarıçay Plain close to the Damlıboğaz Village. Units that represents shallow marine environment were reached in deeper parts, it was understood that swampy environments developed behind the coastline towards the north when the sea level was rising and the sea intruded into the depression of Sarıçay.

Keywords: Muğla, Milas, Sarıçay Plain, Paleogeography, Geoarchaeology